

**Så gör vi Värmland till en
ännu bättre plats för
företagen**

Mer än 1100 företag från alla branscher, alla storlekar och alla kommuner och varannan värmlänning som går till jobbet varje dag. Så skulle man kunna sammanfatta Handelskammaren Värmland. Vi är en regional och oberoende näringslivsorganisation. Värmländska företags tillväxt, lönsamhet och konkurrenskraft har varit vår drivkraft i över 100 år. Vi brinner för värmländsk utveckling och tillsammans med våra företag bidrar vi till att skapa fler och bättre affärer och sätta Värmland på kartan.

En region där det är lätt att starta, driva och utveckla företag och dit investerare, företagare, studenter och turister lockas är en attraktiv region. En attraktiv region har goda förutsättningar till tillväxt. Vi menar att vår region, har stor potential att bli en av Sveriges mest attraktiva regioner, ja, till att få internationell lyskraft. Därför tar vi den regionala attraktiviteten som utgångspunkt i allt vårt arbete inom näringspolitik.

Under 2018 fokuserar vi på kompetensförsörjning. Vi arbetar också intensivt med infrastruktur, integration, internationell handel och stadsutveckling.

I korta drag kan vi sammanfatta det så här:

- Att fler elever och studenter, från grundskola till universitet och yrkeshögskolor, ska få ökad kännedom om de värmländska företagen som de spännande, innovativa och internationella företag de är och därmed välja Värmland som en plats att bo och verka i. Samtidigt som de värmländska företagen behöver få ökad kännedom om de olika utbildningsformer som finns och hur de genom engagemang kan bidra till utbildningar som motsvarar deras kompetensbehov.
- Att berättelserna om det nya Värmland, den stadsutveckling som sker, och det näringsliv som finns ska spridas och vara synligt utanför Värmland.
- Att ta tillvara på de medarbetare vi har genom att kompetensutveckla befintliga medarbetare via vårt eget kompetensutvecklingsprogram.
- Att företagen ska ta tillvara kompetensen hos nya värmlänningar med utländsk härkomst.
- Att de nationella vägarna E18 och E45, tillsammans med riksväg 61, 62, 63, på sikt ska vara mötesseparerade med en referenshastighet av 100km/h.
- Att tillförlitligheten ska garanteras i närtid och en investering i hela stråket Stockholm-Oslo måste påskyndas, bl a genom att se över möjligheterna till en alternativ finansiering.
- Att Värmland ska ha en långsiktig flyglinje mellan Karlstad Airport och en större europeisk flygplats.
- Att stärka det internationella näringslivet så väl som bilden av detsamma, som finns i regionen och öka medvetenheten om Norges betydelse för Sveriges och Värmlands tillväxt.

Tillsammans gör vi Värmland till en ännu bättre plats för företagen.

Styrelsen för Handelskammaren Värmland:

Håkan Thorell, EY AB, ordförande

Daniel Juvél, SMA Mineral AB, vice ordförande

Anna Nilsson, Scandic Hotels AB

Håkan Nordblad, Westra Wermlands Sparbank

Johan Samuelsson, Moelven ByggModul AB

Karin Vangstad, Qtym AB

Linda Jonsson, Advant Produktionsbyrå

Maria Stenberg, &Stenberg kommunikation AB

Tomas Sjölander, Coop Värmland

Frida Johansson, vd Handelskammaren Värmland

Program för att göra Värmland till en ännu bättre plats för företagen

© Januari 2018, Handelskammaren Värmland.

handelskammarenvarmland.se

Innehållsförteckning

Så ser det värmländska näringslivet ut	5
Det går bra nu – ett attraktivt och konkurrenskraftigt Värmland.....	6
1. Bättre kompetensförsörjning	8
1.1 Samverkan mellan företag och utbildning	8
1.2 Fler kollegor till Värmland	9
1.3 Ökad kompetens i solo- och mikroföretag	10
2. Integration.....	10
3. Bättre kommunikationer	11
3.1 Pendlingsmöjligheter	11
3.2 Utveckla stråket Stockholm-Oslo	12
3.3 Tillgodose internationell flygtillgänglighet	12
3.4 Hållbara transporter	13
4. Det globala Värmland	13

Det värmländska näringslivet

I Värmland finns

16 077

företagsförekomster
40 042 arbetstillfällen *

Antal sysselsatta i Värmland

122 731

15 670

personer är anställda
i utlandsägda företag
i Värmland

53%

av dem är verksamma inom
tillverkningsindustrin

Andel företag
fördelat på
kommuner

6,4%
Torsby

4%
Hagfors

7,7%
Sunne

1,1%
Munkfors

2,9%
Filipstad

4,1%
Eda

9,8%
Arvika

2,8%
Forshaga

1,3%
Storfors

5,9%
Älvsjö

4,3%
Kil

30%
Karlstad

1,3%
Storfors

6,5%
Säffle

2,7%
Gruvsjö

3,1%
Hammarö

7,5%
Kristinehamn

Exportföretag 1 020 st

Importföretag 2 647 st

NORGE, TYSKLAND, KINA, ITALIEN & USA
sticker ut som viktiga
handelsnationer för Värmland

57%

av företagen med minst 5 anställda
har gjort affärer med

Norge

under de senaste fem åren

Världsledande inom
pappers-, massa- och
förpackningsindustrin

no1

Skoglig
bioekonomi

Papper & BYGG massa STÅL

FÖRPACKNINGAR Verksstad

IT & TELEKOM Livsmedel

KULTUR Besöksnäring HANDEL

Företagens storlek
(ej offentlig förvaltning)

Fördelning andel
sysselsatta

1 anställd	64%	13%
2-4 anställda	19%	10%
5-9 anställda	8%	11%
10-19 anställda	5%	12%
20-49 anställda	3%	16%
50+ anställda	1%	38%

Karlstads
universitet

Tjänsteforskning

Civilingenjör, civilekonom
sjuksköterska, lärare

Samverkan

1 6000
studerande

Läs mer på www.handelskammarenvarmland.se

*Företagsförekomster är ett sätt att redovisa företag regionalt. Företagsförekomster är alla företag som har ett eller flera arbetstillfällen i regionen (Statistiska Centralbyrån, RAMS). Mer än 40 042 arbetstillfällen i Värmland enligt SCB's Företagsregistret, vilket innehåller många företag som inte är huvudsaklig sysselsättning för någon.

Källor: Statistiska centralbyrån, RAMS och Företagsregistret. Värmlandstrategin 2014-2020. Region Värmland 2014. Utländska företag, Tillväxtanalys och Statistiska centralbyrån. www.kau.se. www.varmland.se. www.regionfakta.com.

Det går bra nu - ett attraktivt och konkurrenskraftigt Värmland!

Värmland har ett rikt och varierat näringsliv. Allt från globalt konkurrenskraftiga och exporterande företag, till lokala företag som erbjuder för Värmland unika produkter och tjänster. Vi är världsledande inom papper-, massa- och förpackningsindustri och i utvecklingen av en hållbar bioekonomi har Värmland ett mycket gott utgångsläge. Genom att använda skogsråvaran till papper, förpackning, bränsle, hus och andra produkter finns goda möjligheter att bidra till ett hållbart samhälle.

Vi har en framträdande roll både i Sverige, Europa och världen inom stål och verkstad, besöksnäringen, ICT och många andra branscher. Värmland är en attraktiv region med stor potential där det satsas och investeras inom så många områden. Vår närhet till Norge och den expansiva Osloregionen, ett universitet som bidrar med kunskap, innovation och kompetens samt ett internationellt näringsliv med lång erfarenhet av samarbete, är några av våra styrkor.

I Värmlands län bor nästan 277 000 personer och här finns 16 kommuner. Det är framförallt inom fyra områden som värmlänningarna arbetar: tillverkning, handel, bygg- och fastighetssektorn eller med företagstjänster. Hela nio av tio värmländska företagsförekomster finns inom gruppen solo- och mikroföretag, alltså företag med upp till nio anställda.

Ett av hundra bolag i Värmland har fler än 50 anställda och sysselsätter tillsammans fyra av tio personer i regionen (exklusive offentlig förvaltning). Det är lätt att räkna ut att många underleverantörer, kommuner och anställda påverkas av hur det går för dessa stora arbetsgivare.

I Värmland finns 1 020 exportföretag och 2 647 importföretag, om man ser till utrikeshandel med varor. Värmländska företags kunder finns över hela världen och delar av länets industri tillhör utlandsägda koncerner och ingår därmed i globala logistiknät och produktionssystem. Tittar vi på de fem största marknaderna för varuexport från Värmland 2015 ser vi följande topplista; Norge, Tyskland, Kina, Italien och USA. Väljer vi istället att se på importen för samma år hittar vi följande lista; Tyskland, Norge, Italien, Nederländerna och Storbritannien. Ett annat sätt att titta på viktiga marknader är att se hur de kommersiella gästnätterna i Värmland fördelar sig, där ser vi att Norge toppar, följt av Tyskland, Kina, Nederländerna och Danmark.

Den värmländska besöksnäringen är en av Värmlands starkast växande näringar och omsätter 12 miljarder kronor årligen. Den genererar 2,2 miljoner gästnätter årligen och utvecklingen är mer gynnsam än för Sveriges besöksnäring som helhet.

Norge är Sveriges viktigaste grannland och en oerhört viktig handelspartner för många företag i Värmland. Varje vecka pendlar cirka 5 400 personer från sitt boende i Värmland till ett arbete i Norge. Den stora arbetspendlingen har resulterat i att delar av Värmland ingår i Oslos lokala arbetsmarknadsregion. Därutöver omsätter den norska

gränshandeln ca 3 miljarder i Värmland, vilket betyder att en fjärdedel av hela landets gränshandel sker i Värmland.

1. Bättre kompetensförsörjning

1§

Ett av de största tillväxthindren för företag är att det är svårt att rekrytera personer med rätt kompetens. Parallellt gör den högkonjunktur som vi nu befinner oss i att efterfrågan på arbetskraft är oerhört hög. Näringslivets behov av nyrekrytering är stort, samtidigt som bristen på arbetskraft med rätt kompetens är större än någonsin.

I Värmland är andelen med högre utbildning något lägre jämfört med övriga Sverige och det finns en inomregional obalans vad gäller tillgången på välutbildad arbetskraft.

För att Värmland ska möta denna utmaning gäller det att kompetenta människor tilltalas av möjligheten att flytta till Värmland, och att de som redan bor här kontinuerligt erbjuds kompetensutveckling och väljer att stanna kvar.

Ett starkt näringsliv och intressanta jobb är det länet är minst förknippat med när Region Värmland (i en undersökning 2017) frågade övriga Sverige hur man uppfattar Värmland. Utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv är detta bekymrande, då det innebär att kännedomen om karriärmöjligheter i Värmland därmed också är låg. Genom att i större utsträckning berätta om och marknadsföra Värmland utifrån de karriärs- och jobbmöjligheter som finns, till studenter och andra grupper, ökar möjligheten till mångfald och högre kompetens via ökad attraktionskraft.

En attraktiv stad är en tätort, stor eller liten, som människor gärna vill vistas i och som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. En Orts attraktivitet och den utveckling som sker kopplad till densamma är ytterligare en viktig faktor vid rekrytering av kompetens.

Näringsliv och utbildningsanordnare behöver tillsammans ta ett omfattande grepp kring hur framtidens utbildningar ska vara formade. Digitaliseringen och globaliseringen är bara några av de faktorer som skyndar på utvecklingen och kräver en ny syn på medarbetarens kompetens. Möjligheten att lära om och lära nytt under hela arbetslivet blir allt mer viktigt, samtidigt som dagens utbildningssystem erbjuder små möjligheter till detta.

För att det värmländska näringslivet fortsatt ska kunna vara starkt krävs således ett såväl kortsiktigt som långsiktigt arbete vad gäller företagens kompetensförsörjning.

1.1 Samverkan mellan företag och utbildning

Idag lämnar 86 procent av Värmlands inflyttade studenter, enligt Saco, Värmland efter avslutad utbildning. Ju fler studenter som stannar efter avslutad utbildning desto större möjlighet att trygga dagens och framtidens kompetensförsörjning hos de värmländska arbetsgivarna.

Via bland annat gemensamma aktiviteter med universitet och anordnare av yrkeshögskoleutbildning kommer Handelskammaren verka för att fler studenter och värmländska företag kommer i kontakt med varandra. Ökat antal kontaktskapande arenor bidrar dels till att såväl studenter samt näringslivet i regionen synliggörs i högre grad för att påvisa bredd och potential. Samverkan mellan näringsliv och utbildningsanordnare bidrar vidare till att skapa ökad relevans i utbildningarna.

Traineeprogrammet – Higher Ambition

Traineeprogrammet Higher Ambition ska bidra till att göra den värmländska arbetsmarknaden mer attraktiv för studenter, och trygga framtida kompetensförsörjning genom att fler väljer att stanna i länet. Programmet är ett samarbete mellan en rad av Värmlands spännande arbetsgivare. Ett konsortium där privata och offentliga aktörer tar ett gemensamt ansvar för kompetensförsörjning och skapar möjligheten att erbjuda attraktiva traineeprogram utan att vara ett storföretag. Handelskammaren Värmland är en av de aktörer som gör detta möjligt.

Arbetsmarknadskunskap

Projektet Arbetsmarknadskunskap, med Handelskammaren Värmland som projektägare, är en satsning som görs i samarbete mellan privata och offentliga arbetsgivare i Värmland. Projektet syftar till att minska glappet mellan arbetsmarknaden och skolan. Genom inspirationslektioner och dialog breddas bilden av viktiga kompetenser, utbildning och framtidens arbetsmarknad och öppnar upp för möjligheter som ungdomarna ännu inte känner till. Något som skapar större förutsättningar för eleverna att göra medvetna val. Genom ett nära samarbete med arbetsgivare ges en uppdaterad bild av kompetensbehoven hos de lokala företagen. På sikt bidrar detta till att arbetsgivarna i länet får tillgång till rätt kompetens och att ungdomarna lättare ska få jobb.

Yrkeshögskoleutbildning

Yrkeshögskolan är högre yrkesutbildning som erbjuder kvalificerade utbildningar skräddarsydda utifrån arbetslivets behov. Regeringens satsning i budgetpropositionen 2018 på yrkeshögskolan är den största utbyggnaden sedan yrkeshögskolans införande och innebär att antalet platser kommer öka med ca 45 procent till 2022.

Genom ett närmare samarbete med anordnare för Yrkeshögskoleutbildningar kommer Handelskammaren verka för att näringslivet i större utsträckning involveras i utbildningarna. Något som bidrar till att utbildningarna motsvarar de värmländska företagens kompetensbehov och att kontakten mellan anordnare, företag och studenter stärks.

1.2 Fler kollegor till Värmland

För att öka attraktionskraften behöver kännedomen om det värmländska näringslivet bli långt mycket bättre, såväl innanför som utanför länets gränser. Vi behöver helt enkelt bli bättre på att lyfta berättelsen om det moderna Värmland.

Genom att lyfta våra medlemsföretag i Handelskammarens egna kanaler, såsom bland annat Värmlands Affärer och på våra nätverksträffar, skapar vi vidare fler värmländska företagsambassadörer, som kan beskriva karriärmöjligheterna i regionen.

Genom konceptet "Värmland Nästa", en hemvändardag i Stockholm alternativt Göteborg, kommer vi att lyfta goda och spännande exempel från det värmländska näringslivet, i syfte att öka värmländska arbetsplatsers attraktivitet.

Undersökningar visar att majoriteten först väljer platsen att leva och bo på och därefter funderar på vilket företag man vill arbeta på. Något som, kopplat till attraktivitet och möjligheten att få fler att flytta till Värmland, visar på vikten av att beskriva hur Värmland som plats utvecklas. En utveckling som, för att den ska gå i rätt riktning, kräver att många olika aktörer engagerar sig. Att, som Handelskammare, skapa arenor för att diskutera samhällsutveckling, blir därför ett viktigt verktyg i det arbetet.

1.4 Ökad kompetens bland värmländska företag

Värmländska företag ska ha bästa tänkbara förutsättningar för att bedriva sin verksamhet. Via vårt kompetensutvecklingsprogram erbjuder vi regelbundet utbildningar och seminarier inom skilda ämnen som samtliga hjälper företagen att göra fler och bättre affärer genom att kompetensutveckla medarbetarna. Utbildningarna erbjuder också ett erfarenhetsutbyte och värdefulla kontakter.

Solo- och mikroföretagen, företag med upp till 9 anställda, står för 91 procent av länets 16 077 företagsförekomster och är därför mycket viktiga för Värmlands fortsatta tillväxt. Lägg där till att fyra av fem nya jobb skapas i småföretag. En majoritet av dessa företag uppger dock kompetensbrist som ett hinder för att kunna växa.

Genom vårt kompetensutvecklingsprojekt Affärskraft Värmland, får solo- och mikroföretag med säte i Värmland möjlighet att kompetensutveckla sina medarbetare genom skraddarsydda utbildningar inom ledarskap, ekonomi, försäljning, marknadsföring och Officepaketet.

2. Integration

Sverige är idag nära full sysselsättning för inrikesfödda och samtidigt ropar samtliga branscher på arbetsmarknaden efter arbetskraft. Nyanlända och utrikesfödda är den

arbetskraft som främst står till förfogande och hela tillväxten i arbetskraften består av nyanlända och utrikes födda. Under 2016 kom ett stort antal nya värmlänningar till vårt län. Med sin kompetens och tidigare erfarenheter är de en viktig tillgång för de värmländska företagen för att dessa ska kunna säkra sin framtida kompetensförsörjning.

Integration handlar om att mötas halvvägs. Möten skapar möjligheter och som Handelskammare med vårt stora nätverk och breda erfarenhet av att skapa mötesplatser är vi en aktör som kan fungera som en brygga och facilitera och erbjuda arenor.

Via Handelskammaren och våra mötesplatser får företagen bättre förutsättningar att hitta rätt framtida kompetens när de ökar sin sökbara krets av personer som kan vara intressanta att anställa. Samtidigt bidrar det till fler kontaktytor för personer med utländsk bakgrund som söker jobb, egen försörjning och tillhörighet.

Genom att också erbjuda nysvenskar utbildning i arbetsmarknadskunskap via tidigare beskrivet projekt Arbetsmarknadskunskap, bidrar vi till att underlätta för såväl den arbetssökande som för företagen som avser rekrytera.

3. Bättre kommunikationer

I vardagen är infrastrukturen en helt avgörande faktor för det enskilda företaget. Medarbetare skall komma till jobbet och hem igen. Kunder och leverantörer skall besöka företaget och varor skall transporteras såväl till den egna verksamheten som till kunder världen över. Goda kommunikationer är med andra ord en generator för tillväxt.

Alla transportslag behövs. De ska användas så kostnads- och miljöeffektivt som möjligt och där de passar bäst. Värmland behöver ett samverkande system där buss, tåg, bil, cykel, båt och flyg kompletterar varandra, både logistikmässigt och organisatoriskt.

Trafikverkets prognoser indikerar en trafiktillväxt på 32 procent för persontrafiken (2014-2040) och 73 procent för godstrafiken (2012-2040). Det är en anledning till att det krävs ett nytänkande i trafikpolitiken, med nya robusta och långsiktiga spelregler. Handelskammaren vill se blocköverskridande partiöverläggningar, där man kommer överens om nya långsiktiga spelregler kring finansiering av ny modern infrastruktur och säkrat underhåll av befintliga system. Om inte detta görs kommer situationen att försämrats ytterligare och miljöförbättringar och nya jobb utebli.

Investeringen i och underhållet av den svenska infrastrukturen sker i för långsam takt, där insatserna består av mindre etapper. Vi ser en oro i att stråksatsningar blir halvfärdiga och inte möter upp de behov som efterfrågas. En pusselbit för att lösa detta dilemma är att öppna upp för nya finansieringsformer.

Konkurrensen om de svenska infrastrukturmedlen är också hård. Värmländska aktörer

har därför ett ansvar att på regional nivå jobba långsiktigt och göra gemensamma prioriteringar och tala med en enad röst. Då har vi störst chans att lyckas.

3.1 Pendlingsmöjligheter

Väl fungerande arbetsmarknadsregioner, där företag i hela regionen har tillgång till rätt kompetens och där människor kan bo och arbeta där de vill, kräver ett väl fungerande transportsystem med goda möjligheter att pendla, via kollektivtrafikens tåg och bussar och med personbil. Detta kräver god infrastruktur inom länet samt till och från angränsande regioner.

Handelskammaren står bakom Region Värmlands länsplan vad gäller utpekade prioriterade vägobjekt, där de nationella vägarna E18 och E45, tillsammans med riksväg 61, 62, 63, utgör de viktigaste pendlingsstråken i länet.

3.2 Utveckla stråket Stockholm-Oslo

Stråket Stockholm-Oslo är en viktig sträcka för näringslivet i Värmland. Den binder samman 3,5 miljoner människor och två av Europas mest expansiva regioner. Bland andra Arvika, Karlstad, Kristinehamn, Örebro och Västerås är däremellan viktiga mellanmarknader, som har stora möjligheter att utvecklas ytterligare.

I infografen på sidan fem ser vi att närheten till Norge har stor betydelse för det värmländska näringslivet, när det gäller allt från export av varor och tjänster till gränshandel och arbetsställen. Likaså är närheten till Stockholm en avgörande faktor för många av de värmländska företag som har kunder där.

Värmlandsbanan, järnvägssträckan mellan Laxå och Charlottenberg, är viktig för såväl gods- och persontransporter till och från Värmland som för den regionala kollektivtrafiken. Den har dock en av de största kapacitetsbristerna i Sveriges järnvägsnät i dag. Försenade och inställda tåg innebär missade möten och missade affärer. Här behövs det en omfattande investering, utöver de välbehövliga insatser som är inplanerade inom ramen för projektet Tåg i Tid.

E18, som också binder samman stråket Stockholm-Oslo, har stor betydelse för den internationella, nationella och regionala person- och godstrafiken. I Värmland har denna väg brister både när det gäller framkomlighet och trafiksäkerhet. Den 7 mil långa sträckan mellan Valnäs och Töcksfors är den enda svenska delen av E18 som idag inte är mötteseparerad. Att mötteseparera de sista delarna av E18 skapar möjligheter att förbättra säkerheten och öka den tillåtna hastigheten på sträckan.

3.3 Tillgodose internationell flygtillgänglighet

Värmland behöver, utifrån vårt internationella näringsliv och vårt geografiska läge, en god internationell tillgänglighet för att bibehålla regionens konkurrenskraft. Vår region har en stark besöksnäring och mötesindustri som är direkt beroende av internationell tillgänglighet och många av Värmlands företag och anställda verkar på en global marknad, vilket vi kan se i infografen på sidan fem.

4. Det globala Värmland

Många värmländska företag verkar på en global marknad. Varuexporten står för ca 30 procent av Värmlands totala bruttoregionalprodukt, varför tillgången till internationella marknader, och därigenom frihandelsavtal, är viktigt. Som vi kan se i infografen på sidan fem gör också vartannat företag, med fler än fem anställda, affärer med Norge. I en kännedomsundersökning gjort av Region Värmland i september 2017 framkommer att få utanför vårt län känner till näringslivet i allmänhet och det internationella näringslivet i synnerhet. Det är en hämmande faktor för både tillväxten och för ökade affärsmöjligheter men även för kompetensförsörjningen.